ЕНЕРГИЯ
предизвикателства

ПРОЕКТ НА СТОПАНСКИ ФАКУЛТЕТ КЪМ СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ • СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ •
СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ
„СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"
ОСНОВАН 1888 Г.

Екологично чистата, ефективна и сигурна енергия е от решаващо значение за производителността, конкурентоспособността и растежа. Недостигът на енергийни ресурси за задоволяване нуждите на човечеството от електроенергия поражда енергийния проблем. За да обясним съвременното му състояние, нужно е да се проследи как човек е използвал енергийните ресурси през различните етапи на съществуването си. При съвременното потребление на енергия съществуващите запаси на енергийни ресурси на Земята според някои учени ще стигнат още за около 150 години.[1] Докато енергията е от съществено значение за съвременното общество, повечето първични източници са неустойчиви. Настоящият микс от горива е свързан с множество въздействия върху околната среда, включително глобално изменение на климата, киселинен дъжд, консумация на прясна вода, опасно замърсяване на въздуха и радиоактивни отпадъци.

Модели за употреба

- Върху развитието на енергетиката днес най-голямо въздействие оказва положението с нефта и газа на световния пазар. С това е свързана развилата се енергийна криза в началото на 70-те години на XX в., когато страните от Близкия изток рязко повишават цената на нефта.[2]
- Енергийната криза предизвиква и развитието на техническия прогрес. Тогава се създават най-големите танкери за превозване на нефт. Строят се големи наземни и подводни нефто- и газопроводи. Възниква масово производство на морски платформи за нефтодобив. Разработват се нови методи за откриване на нефт и газ.[3]
- Двата основни стълба на сектора за производство на електроенергия са въглищата и ядрената енергия. България е основен производител и износител на електроенергия в региона и играе важна роля в енергийния баланс на Балканите. Стратегическото географско положение на страната я прави основен център за транзит и дистрибуция на петрол и газ от Русия към Западна Европа и други балкански държави.[4]

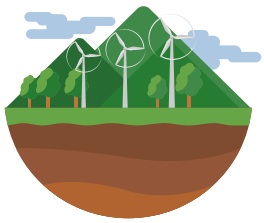

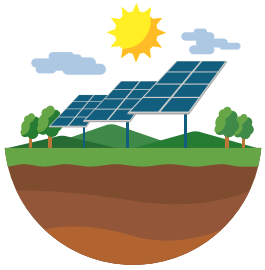

Енергийни тенденции

- **13%** от световното население все още няма достъп до модерно електричество.
- **3 млрд.** души разчитат на дърва, въглища или животински отпадъци за готвене и отопление.
- Енергията допринася до голяма степен за изменението на климата, като представлява около **60%** от общите емисии на парникови газове в световен мащаб.
- Замърсяването на въздуха в помещенията от използване на горивни горива за домакинство е причинило **4.3 млн.** смъртни случая през **2012 г.**, като жените и момичетата представляват 6 на всеки **10** от тях.[5]
- През 2016 г. делът на възобновяемите енергийни източници се е увеличил с най-бързия темп от 2012 г. насам, с **0.24** процентни пункта, и е достигнал почти **17.5%** благодарение на бързия растеж на водната енергия, вятъра и слънчевата енергия.[6]

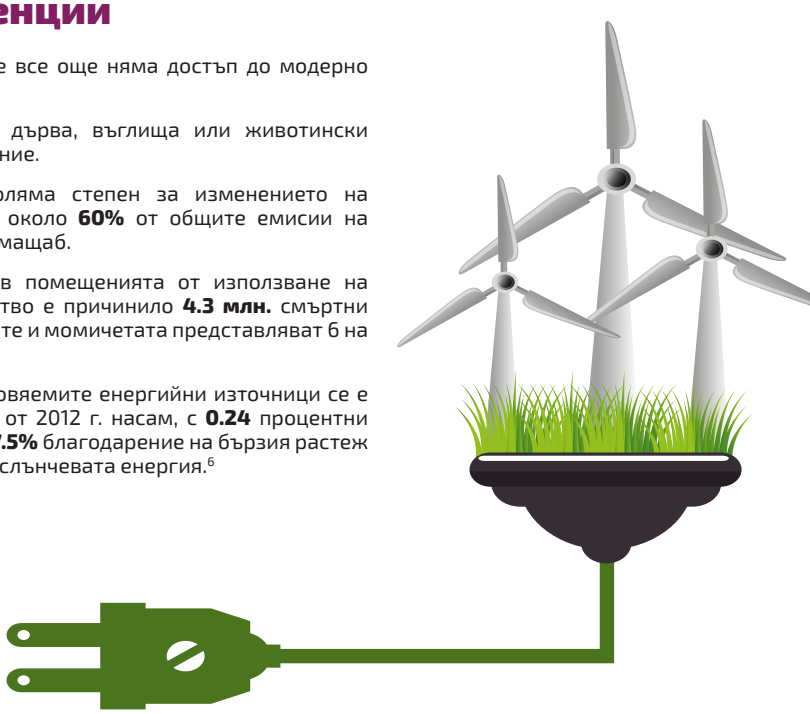

Факти

Данните за енергийната бедност в България са ограничени. Въпреки това в доклад от 2018 г. на Обсерваторията за енергийната бедност на ЕС се посочва, че България се представя по-лошо от средното за ЕС по определени измервания, включително % на домакинствата, които биха могли да поддържат домовете си достатъчно топли през 2017 г.

В доклада на IAEE се отбелязва, че „специфичните мерки и социални политики" за три ключови фактора на енергийната бедност в България са „неефективни". Те включват ниски доходи, високи цени на енергията и лошо качество на сградите, тъй като се фокусират върху ограничена част от населението с ограничен стандарт за отопление.

- Енергийната бедност е свързана със състояние на постсоциалистическо възстановяване. Според книгата „Енергийна бедност в Източна Европа: Скрити географии на лишения" от Стефан Бузар, енергийната бедност се е появила в бившите комунистически/съветски съюз нации. Всъщност половината от съвременните шест нации, които частично съставляват комунистическия Източен блок и сега са членки на ЕС, се класират в последните 10 на Европейския индекс на енергийна бедност за 2019 г.[7]
- За да спестят пари, българите се насочиха към опасни алтернативни източници на отопление на ток. Освен с протести българите се борят срещу високите разходи за ток с мерки, които рискуват качеството им на живот. Те не отоплявят домовете си или разчитат на въглища и дърва. Това причинява повече замърсяване на въздуха, според книгата на Палгрейв Макмилан „Предизвикателствата на търсенето на енергия в Европа".
- Енергийната бедност в България е широко разпространена. Обсерваторията на ЕС за енергийна бедност съобщи, че „някои социално-икономически групи са особено уязвими към енергийна бедност".
- Българското правителство полага усилия. Със Закона за енергийната ефективност беше създаден Български фонд за енергийна ефективност и възобновяеми източници (ФЕЕФИ), който подпомага и финансира проекти за енергийна ефективност в страната. Хидротермална, геотермална и слънчева енергия са сред допустимите за получаване на средства.

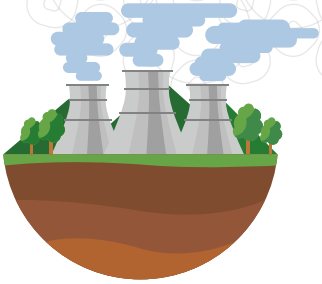

Заключение

Тези седем факта за енергийната бедност в България показват, че това е реален проблем въпреки статута на страната в Световната банка като нация с доходи над средните. Твърде много хора не могат да си позволят да отоплява правилно домовете си. Поради липса на достъп до газ, хората трябва да използват по-скъпия вариант на електричество или просто да отоплява недостатъчно домовете си.[8]

[1] Amanda Ostuni, Photo: Flickr, JULY 12, 2020 https://elproblem.alle.bg/%D0%B5%D0%B-D%D0%B5%D1%80%D0%B3%D0%B8%D0%B5%D0%BD-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B5%D0%BC/

[2] https://elproblem.alle.bg/%D0%B5%D0%B-D%D0%B5%D1%80%D0%B3%D0%B8%D0%B5%D0%BD-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B5%D0%BC/

[3] Rayner, Tim; Szulecki, Kacper; Jordan, Andrew J.; Oberthür, Sebastian (2023). "Handbook on European Union Climate Change Policy and Politics (open access)". Retrieved 20 July 2023.

[4] https://www.trade.gov/country-commercial-guides/bulgaria-energy

[5] Ciucci, Matteo (September 2022). "Energy policy: general principles | Fact Sheets on the European Union". European Parliament. Retrieved 1 April 2023.

[6] https://ecologica.bg/goal-7-affordable-and-clean-energy/

[7] „Енергийна бедност в Източна Европа: Скрити географии на лишения", Стефан Бузар

[8] https://borgenproject.org/energy-poverty-in-bulgaria/